

EUZKERA'RENTZAKO NORABIDEAK

Ba-dakigu, ongi, gaurko ontan euzkotaf guztien artean asko ta asko arí dirala euzkera gure izkuntza au ikasten, laguntzen eta gure eh, un ta erkietan bama alik eta geyenik zabaltzeko alegiñetan. Orixe egiazko xede edef eta bikaña, alde guztietatik indartu ta edatu bea -izango litzakena. Ain zuzen euzkotaf batzuenak bakafik osoan dagokio, bere biziarena baita; beraz Eh au osotzen dugun guziona be izan bea da

Bai, noski, euzkaldun guzientzako elburu nagusia, gure Efi onen biziari eustekoa dugu. Nor, gure artean, gure Efi maite ez duena?; nor bera ta bere biziaren alde alegin aundienak betetzeko gerturik ez dagoena? Zalantzik ez, iñor ez!, erantzuteko. Nola? galdetzen badugu, aítzitik, ba-líteke guziok batera ez etortzea; jakiña, iritziak ezberdiñak dira, ta bakoitzak berarena artzen du norabideak onartzeko. Alaz ere, ona izango litzake ororentzat bat bederen aurkítzea ta jafaitzea.

Baña ba al dago ororen elburako norabide egoki bat? Bai, ezpaírik gabe, badago bat, egokiena, beafena geron ustez, euzkerarena alegia; euzkera euzkalgogoari eutsi al dakioken bide bakafa izanik, euzkera gabe Euzkalefi'rik benetan ulerkaitza dalako. Beraz, ao batez, euzkera gure El'aren bizirako bide ta norabidea dala aitortu bea da. Ezpaitago beste biderik ez eta beste norabiderik e relburu on bete al-izateko.

Ofengatik, pozez beterik begiratu bea dugu gaur Euzkadi osoan euzkeraren alde lanegiteko dagoen yorana Baña ori ez da naíkoa, yoran orí laguntzeko ta ondienik ustiatu al-izateko, ezinbestekoa ízango zaígu berari ta euzkeraren alde egin bea dan guzian norabide egokienak be ematea, ots, euzkerari berari beafezkoak izango zaizkion norabideak eskeintzea.

Zer egin ordea, ortarako? Eziña zaigu, jakiña, ofi buruzko gure asmoa itz batean agertzea; ebazkizuna ez da zuzentzeko efeza, ta ofezaz dagozen iritziak ere ez dira gutxi. Eman dezagun gurea.

Geron ustez, lenengoz, euzkera bera dan bezela artu bea da Ba-dirudi ori esatea pellokeria dala, asmoa ain argi ta garbia dalarik. Baña, alaz ere, bea a deritzaigu ori esatea, euzkera ikutzeko gogoa, gurean, safi agertzen dalako. Euzkerak ba-du bere joskera, ba-du bere jokera, ba-du bere ízakera, ta guzión aldetik eztítugu ofelakoak iñoiz aitzu bea . Euzkerak eztu bere tasun oyen bama ezertan amor-egin bea ; geu gera euzkerari amor-egin bea diogunok, beti bera dan bezaia erabiltzeko xedeaz.

Euzkerak dituen tasun oyen artean, auxe da bat, askotan eta maíz aipatu ta goratua izan dana: itz-eratomena ta itz-alkarmena. Lenengoa atzizki ugarien bidez betetzen da; bigatena itzak e az alkartzearen bitartez. Gure izen-jokoaz lenengoa egoki egiten da era oso zabalean; eta euzkeran bertan dauzkagun

aspaldiko itzak, efuz, egokiro eratuak agertzen zaizkigu. Ta bígafen bide ofi buruz, eman dezagun egiztabide au: "Landa" gure efi baten izena dana, oso ezaguna, ta izen ori bera amaika abizenak eta tokien izenak eratzeko izan da aspaldi-aspaldidanik eta oso egokia dan eraz gurean. Esate baterako: Landazabal, Landazabalaga, Landazabaleta, Landaluze, Landazuri, Landaburu, Lande, Landeta, ...; ofa oso ezagunak ditugun abizenak, beren esan-naya argi-argí ematen dutenak. Eta tokí-izenak be amaíkatxo: Landazaf (Mendoza'n), Agi e-landa (Zadofa ondoan), Landabafi, Landabaso, Landabea, Landabefí, Landabidea, Landako, Landatxu, Landaegi, landagofi, ..., ta beste ainbeste: IbafeKolanda, Irulandeta, Etxalandafeta, Goikolanda, ...; auetan "landa" itza, eraturakoaren atzean doalarik.

Izen guzti oyetan "landa" itza agertzen da, beste batzuekín beste itzak eratzeko, ta berdin itz auek asteko naiz amaítzeko. Ta itz oyen antzera, beste asko ta asko ikus genítzake, abizenetan eta tokien izenetan, abizenak asieran, geyenetan, toki-izenak ere izan diralarik.

Argi agertzen da of, beraz, euzkerak itz befiak egíteko duen efaztasuna, ta egokitasuna be, geuk ere erabili dítzakegun egokítasun eta efeztasuna. Esate baterako: ortxe dugu Foronda'n eta ofelako beste tokietan, egazkíñak luferatzeko ta lufetík igoteko ongi antondua dagoen landa; ta landa ofi euzkal-ízena eman dizayokegu egokiro onela: EGALANDA (egan + landa), ots, egan egíteko landaren zentzu berezienaz.

Itz ori bezelako asko ta aunitz eratu al eta beaf-izango ditugu, euzkeraz bea a izango zayon zabaltasuna emateko; ta bidezkoa izango da beti euzkerak berak ortarako ematen digun bidea erabiltzea, euzkera alde ta aldi guztietan bera dan bezela onartzean. Ezínbestekoa deritzaigu bíde ortan bertan ari-izatea, edozein erdal-itzala baztertzean.

Noski, euzkera euzkal-itzen bidez egíña dago, ofa beste pellokeria; esan beaf-izango al litzake ori?; eta erdal-itzen bidez erdera da bakafik egiten dana; alakotz, euzkerari eusteko lenengoak dira erabili bea ditugunak, bea a zayon indafa emateko ta euzkal-gogoari obeto eutsi al dizayokegun.

Orixe be iñoiz aitzu bea eztana: onela, euzkal-bizia, euzkal-gogoáz elikatua izango dugu, ta euzkal-gogoari euzkera da bakafik eutsi al-izango diona. Oien-gatik, argi dago euzkera gero ta geyago erabili bea dugula, euzkal-gogoa zaíndu ta sendotzeko, ta ofela gure Efi'aren biziari ongi ta egokienik eutsi al-ízateko.

Asmo auek baitezpadakoak dira, ene ustez, lan on eta egokia burutu al-izateko, ta norabide zuzena bezela eskeintzen ditut gogoz. Araudiari eskef, aukerakoa dugu oraingo aldia gure ízkuntza ta gure Efi'ari dagokiena egin eta burutzeko; tamalga ía izango litzake gure arazo guztíetarako bea ak díran norabide onak ez aurkitzea, batez ere euzkeraz dagokionean. Alakotz, guziok alegíñak egin bea ditugu norabide onenak aurkítzeko, guziok alkaf laguntzean.

Lan, geyenetan, zabarkeri izugafia izan zan euzkerarekiko arazoetan, gure Efi'aren akats aundia bezela begíra dezakegunez. Bidezkoa da beti gizon baten-tzat, egín al-izan dituen okefak zuzentzea, ta ez al da berdin izango Efi batentzat ere beste ainbeste egitea? Ezinbestekoa deritzaigu ori egitea, gurean oke ak zeintzuk izan diran ondo ikustean, apalik aitortzeko ta kemen aundienaz zuzentzeko.

U estarazu'tat Andoni